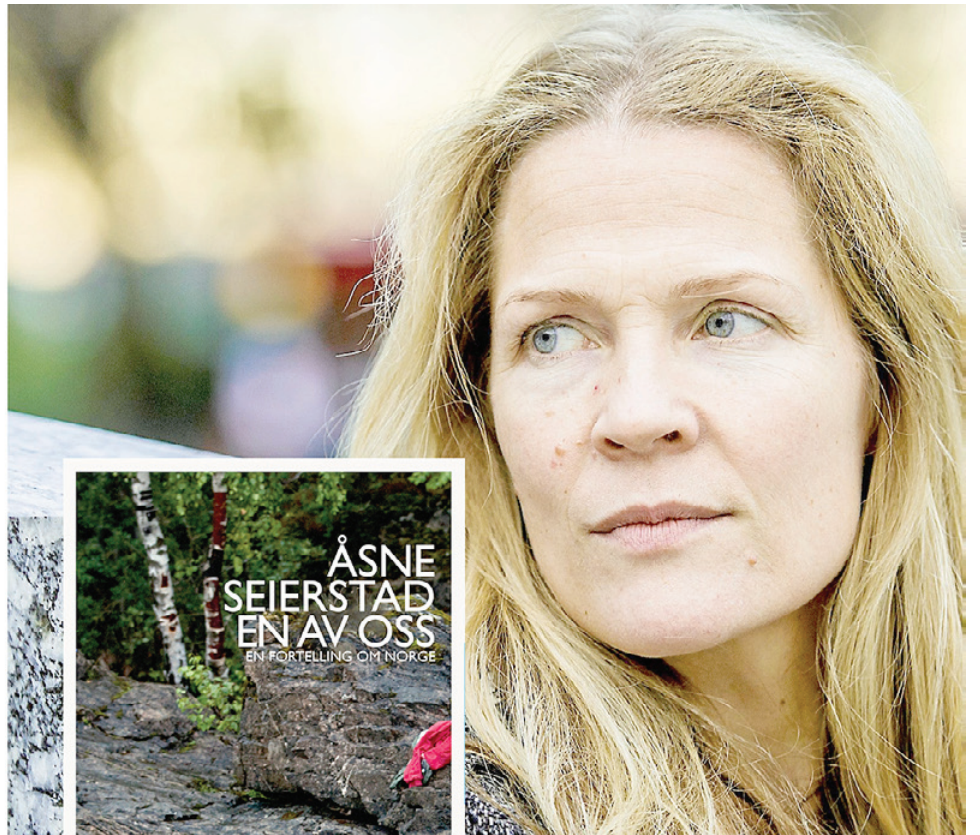

Kendur hövundur hefur fyrilestur um Utøya

Kendi norski hövundurinn Åsne Seierstad hefur seinastu tveý árin granskað Breivik og stórsta álopið á norðurlond í friðartíð. Fríggjakkvöldið 25. júlí fer hon at greiða frá nýggju bókini “En av oss”, sum kom út í fjór heyst.

Hon fekk sítt altjóða gjøgnumbrot við bókini “Boghandleren i Kabul”, og nú hefur virðislønti norski journalisturin, Åsne Seierstad, skrivað eina sjáldsama sterka bók um Utøya, Breivik og Noreg eftir yvirgangsálopini fyri trimum árum síðani. Fríggjakkvöldið 25. júlí verður hon í Norðurlandahúsinum.

Heini í Skorini

– Gev mær allar upplýsingar um handan mannin, sum tú yvirhøvur kanst fáa fatur á!

Boðini vóru greið, tá redaktørurin á kenda amerikanska tíðarritinum Newsweek ringdi til norska korrespondentin Åsne Seierstad afturi í 2011. Sjálf var hon stódd í Tripoli undir kríggnum í Libya. Newsweek vildi hava hana at skriva um rættarmálið ímóti Anders Behring Breivik, sum ikki var ein islamistur við síðum skeggi, men ein ljóshærdur, sjálvútnevndur kristin riddari, føddur og uppvaksin í Oslo. 32 ára gamli maðurin skeyt 69 tannáringar á lítlu oynni Utøya og bumbaði stjórnarbygningin í Oslo, sum kravdi átta mannalív. 77 offur og mest umfatandi álopið á norðurlond í friðartíð.

Brutal bestseljari

Seierstad byrjaði at granska. Og tað, sum byrjaði við eini blaðgrein, endaði við nýggju bókini “En av oss”. Við sjáldsama umfatandi kanningararbeiði og rúgv-

ismiklum keldutilfari viðger Åsne Seierstad m.a. gerningsmannin, offrini, álopin, ivasama leiklutin hjá myndugleikunum og hvussu vit sum menniskju og samfeløg reagera, tá óndskapurin rakar. Hetta er samstundis ein bók um umsorganarsvik, sosialan arv, innflytarapolitikk, mentanarligar samanbrestir, ekstremismu og svíkjandi trygdarmyndugleikar, tá yvirgangurin vitjar. Bókin kom út í fjór heyst og er júst umsett til danskt, og í Norðurlandahúsinum fríggjakkvöldið 25. júlí fer hövundurin at greiða frá hövuðstættunum í bókini, hvørs endamál er at skilja bakgrundina fyri sorgarleikinum.

Hvør er Anders Behring Breivik? Hví gjørdur myndugleikarnir so nógv grundleggjandi mistøk? Snýr tað seg um militanta ideologi, ein ósunnar barndóm, krígstelduspølini, eina mentala psykosu ella okkurt heilt annað? Og hvussu hefur sorgarleikurin broytt Noreg og Norðurlond?

Bókin er longu vorðin ein bestseljari, hóast aðrar bókur eru skrivaðar um evnið, og hon er ikki fyri sartal sálir. Longu í innganginum verður lesarin brutalt konfronteraður við tað, sum hendi á Utøya. Ungir, ræðsluslignir tannáringar fjala seg í grasinum, millum trøini og í sjónum. Summi lástast at vera deyð. Summi renna undan. Summi leypa á bláman. Og summi royna enntá at tosa við alvápnada bødilin í lögreglubúna og eini automatiskari riflu við reyðum lasarasikti. Æðrarnar hjá Breivik eru á tremur við dopandi evnum sum koffein, eferdrin og aspirin.

Men regnváta jørðin á lítlu grønu oynni gerst bara reyðari og reyðari, so hvørt sum skotini gjella og myndugleikarnir drála og himprast, hóast teir hava allar móguleikar at handtaka Breivik í tíðarbilinum millum spreingingina í Oslo og drápin á Utøya.

Sálarsjúkur ella ikki?

Fremsta styrkin við bókini er, hvussu nágreiniliga höv-

undurin fer til verka. Vit fáa innlit í ein ótryggan uppvækstur saman við eini sálarsjúkari móðir. Vit lesa um ein ungan mann uttan viðurkenning og viðburð. Og vit fáa innlit í, hvussu hann isolerar seg við harðligum telduspølum og so liðandi umbroyttist til ein anti-muslimskan terrorist, sum livir í einum blogg-universi í cyberspace. Vit hoyra um, hvussu hann gjølla fyrireikar álopið á stjórnarberandi Arbeidarflokkinn, sum fær skulдина fyrri, at Noreg er vorðið eitt multikulturelt samfelag við alt ov nógvum muslimum. Undir rættarmálinum var stóra kjakevnið, hvørt Breivik skuldi staðfestast sálarsjúkur ella ikki. Niðurstøðan var, at maðurin var við sínum fullu fimm og visti júst, hvat hann gjørdi og hví.

Lívssøgurnar hjá nøkrum av offrunum á Utøya verða eisini flættaðar inn í søguna um Breivik, inntil partarnir hittast tann 22. júlí í 2011. Í hesum brotum lesa vit m.a. rørandi søguna um kurdsku gentuna Bano, hvørs hægsta ynski var at ognar sær norska

tjóðarbúnan. Familjan slapp undan etniskari útreinsing undir Saddam Hussein, men slapp ikki undan politiskari terrorismu í tí friðarlaga og harmoniska oljulandinum fyri norðan.

Um nakar veikleiki skal nevast, so kundi hövundurin í størri mun viðgjørt tað høggradikala ideologiska universið, sum motiveraði Breivik. Tí hóast hansara gerningar eru eitt eindømi, so eru hansara ideologisku

sannføringar vælkendar og útbreiddar.

Men Breivik fór eitt fet longur. Hann vildi oyða eitt nýtt ættarlið av politikarum og vónar, at 22. júlí fer at geva øðrum sonevndum “tempulriddarum” íblástur. Eins og Osama bin Laden eftir 11. september í 2001.

Fríggjakkvöldið 25. júlí fer Åsne Seierstad at greina hövuðstættirnar í hesi sjáldsama rørandi og væl skrivaðu bókini. heini.skorini@gmail.com

“Hetta er tíðin vit fegnast og gleðast at okkara ungu verða liðug við útbúgvingar. Flestu ganga tað kravdu skúlagongdina og fleiri taka víðari útbúgving við stórum málum og avbjóðingum fyri framman.

Heini í Skorini, sum her ummælir bókina “En av oss”, skipar fyri tiltakinum í Norðurlandahúsinum fríggjakkvöldið 25. júlí kl. 20. Åsne Seierstad (fødd 1970) fekk sítt altjóða gjøgnumbrot við bókini “Boghandleren i Kabul” (2002) og hefur síðani skrivað “Hundrede og én dag” (2003) um Irak-kríggið og “Englen i Groznyj” (2006) um kríggið í Tjetjenia. Hon hefur fingið virðislønir í Noregi, Fraklandi og Bretlandi.